

5. Iliciuc Ion, *Neuropediatrică*. Chisinau, 2007, 570 p.
6. Popescu Valeriu. *Neurologie pediatrică*. București, 2001, vol. I-II. 1185 p.
7. Volpe J.I. *Neurology of newborn. Third edition*, Philadelphia, London et al. W.P. Saunders compani 1995, 862 p.

Rezumat

În ultimii ani în RM se nasc tot mai mulți copii : prematuri, cu anomalii de dezvoltare, dar și cu diverse encefalopatii hipoxi-ischemice etc. Acestea fiind cauzele principale ale mortalității neonatale și infantile, dar și a invalidizării copiilor. La majoritatea copiilor, care fac hipertermie cu convulsii și edem cerebral, pot fi depistați, în anamneză, careva factori nocivi exogeni sau endogeni, ce au acționat asupra sarcinii și au frânat „maturarea” intrauterină a sistemului nervos. Am ajuns la concluzia; a) că fontanelomegalia este direct proporțională cu ventriculomegalia creierului și invers proporțională cu maturarea intrauterină a sistemului nervos; b) că la baza întregii game de patologii a sistemului nervos la copii (dar în mare parte și la adulți) se află „imaturarea intrauterină” a creierului iar „accelerarea maturării” lui cu „coctailuri metabolice” ante- și postnatal ar fi un nou concept în profilaxia precoce, tratamentul preventiv, dar și în autoperfecționarea funcțiilor neuropsihice ale creierului uman.

Cuvinte-cheie: Neurofetologie, autoperfecționare neuropsihică, sanare mintală, sanare fizică, societate.

Summary

In the last years the pregnant women from Republic of Moldova give birth to premature children with malformations and diversity types of hypoxic-ischemic encephalopathy etc; these are main factors of neonatal, infantile motality and children invalidity. The most children who manifest seizures, hypertermia and cerebral edema, in their anamnesis could be detected exogenic or endogenic factors which contributed to intrauterin inhibition of „maturation” of nervous system. We concluded: a) fontanelomegaly is direct proportional with ventriculomegaly of cerebry and inverse proportion with intrauterin maturation of nervous system; b) the all pathological basis of nervous system at children (and adults) belong „intrauterine imaturation” of brain, but the „acceleration of maturation „with „metabolic cocktail „it will be the new concept in precocious prophylaxis and preventive treatment in autoperfection of neuropsychic function of nervous system

Keywords: Neurofetology, autoperfection of neuropsychic function, mental heal, fisical heal, Society.

Резюме

В последние годы в РМ рождаются все больше недоношенных детей с различными аномалиями развития, с гипоксии-ишемическими энцефалопатиями. Последние являются главными причинами неонатальной и инфантильной смертности, а также инвалидности детей. У большинства детей с высокой температурой и судорогами в анамнезе могут быть обнаружены экзогенные или эндогенные факторы влияющие на бе-

ременность. Эти факторы могут тормозить развитие нервной системы у плода. Мы пришли к выводу: а) что фонтанеломегалия является прямо пропорциональна вентрикуломегалии мозга и обратно пропорциональна матурации нервной системы плода: б) что в основе всей патологии нервной системы у детей (а также части у взрослых) является «внутриутробная незрелость» мозга, а «акцелерация матурации нервной ткани» «метаболическими смесями» до рождения и после рождения являлось бы новым направлением в ранней профилактики превентивного лечения патологии нервной системы, но и самоусовершенствования нейropsychических функций человеческого мозга.

Ключевые слова: Нейрофетология, самоусовершенствования нейropsychических функций мозга, психическое оздоровление, физическое оздоровление, общество.

PREGĂTIREA ASISTENTELOR MEDICALE CU STUDII SUPERIOARE – UN PILON STRATEGIC ÎN REALIZAREA REFORMELOR ÎN SISTEMUL DE SĂNĂTATE

Dumitru Tintiuc, dr.hab.în medicină, prof. univ., ***Tudor Grăjdianu**, dr.hab.în medicină, prof. univ., **Elena Stimpovschi**, dr. în psihologie, președintele Asociației de Nursing din R.Moldova.

Angela Baroncea, doctorand, **Leonid Margine**, dr. în medicină, asistent, **Alexandru Lavric**, lector superior, USMF „Nicolae Testemițanu”. Catedra medicină Socială și Management Sanitar „Nicolae Testemițanu”, Asociația de Nursing din Republica Moldova

*205230, e-mail address: grejdiantudor@yahoo.com

Actualitatea temei

Actualitatea necesității pregătirii cadrelor medicale medii în Sănătate Publică și Management este determinată de faptul că asistentele medicale cu funcții de conducere, constituie una dintre cele mai importante categorii de angajați din sistemul sănătății. Ele organizează și acordă servicii medicale și îngrijiri de sănătate la diverse niveluri și pentru diferite categorii de populație. Această situație precum și cerințele noi în activitatea instituțiilor medicale ce țin

de realizarea principiilor asigurărilor de asistentelor medicale, determină necesitatea stringentă de instruire a asistentelor medicale cu funcții de conducere în Sănătate Publică și Management.

Majoritatea țărilor europene dispun, în prezent de o bogată experiență în domeniul pregătirii conducătorilor instituțiilor medicale, inclusiv a asistentelor medicale cu funcții de conducere. Pregătirea asistenților medicali manageri, de regulă, se efectuează în cadrul Universităților de medicină, în baza programelor analitice luând în considerație particularitățile locale.

Prezintă interes practica acumulată în acest domeniu de Federația Rusă, unde, începând cu anul 1991 se realizează programe speciale de pregătire a asistenților - manageri cu studii superioare. În prezent în Rusia există 27 facultăți de pregătire a asistenților medicali cu studii superioare. Admiterea se face în baza studiilor medicale medii, stagiului de muncă, nu mai mic de 3-5 ani, durata studiilor este de 4-5 ani.

Un rol important, în realizarea Politicii Naționale de Sănătate în Republica Moldova o are Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 663 din 17.07.1997 „Cu privire la aprobarea concepției reformării sistemului asistenței medicale din Republica Moldova în condițiile economice noi pentru anii 1997-2003”. Conform acestei concepții, pregătirea cadrelor în domeniul Sănătății Publice și Managementului se realizează, prin instruirea continuă preuniversitară, universitară și postuniversitară, reieșind din necesitățile reale ale statului.

Reforma asistenței medicale primare, implementarea în practică a principiilor asigurărilor obligatorii de asistență medicală, necesitatea optimizării mecanismelor de finanțare a instituțiilor medicale, precum și situația reală sanitaro - epidemiologică a populației, cer o nouă abordare a problemelor privind procesul de pregătire a specialiștilor în Sănătate Publică și Management.

Sistemul de instruire a cadrelor medicale în domeniul de sănătate publică existent, nu prevede pregătirea cadrelor medicale cu studii medii, care dețin funcții de conducere capabile să-și evalueze activitatea, să participe la elaborarea tehnologiilor și metodelor noi de îngrijire, care ar contribui la sporirea eficienței serviciilor de sănătate și optimizare a cheltuielilor.

Asistenții-manageri trebuie să traseze un scop bine determinat, în promovarea și realizarea artei de conducere a instituției. De la ei se cer atitudini obiective, la implementarea metodelor noi de lucru, luarea la timp a deciziilor, o viziune profesională în fiecare caz concret, ce ține de organizarea activității în domeniu. Aceste și multe alte cerințe presupun, nu numai formarea nivelului competenței în conducere, ci și perfecționarea continuă a profesionalismului în domeniul Sănătății

Publice și Managementului. Totodată este necesar de evidențiat faptul că, deși potențialul asistenților medicali constituie 2/3 din resursele umane ale sistemului de sănătate, valoarea contribuției lor la realizarea problemelor manageriale n-a fost pe deplin apreciată. Experiența mondială demonstrează că acolo unde asistenții medicali sunt mai bine pregătiți în domeniul Sănătății Publice și Managementului, eficiența îngrijirilor de sănătate și randamentul lor economic este mult mai mare. Conform datelor OMS, serviciile prestate de asistenții medicali sunt cu 20% mai ieftine.

De aceea unele dintre criteriile importante, în evaluarea proceselor de dirijare devine **competența, calitățile de lider, viziunea asupra viitorului, capacităților bune de comunicare etc.**

Reforma îngrijirilor de sănătate, asigură asistenților medicali, noi posibilități în alegerea traseului profesional aceste reforme se caracterizează prin: descentralizare, restructurare, reducerea personalului, ceea ce face sectorul de sănătate mai competitiv, mai dinamic. Managementul sanitar va continua să caute mijloace mai eficiente din punct de vedere financiar, pentru a spori accesul la îngrijirile de sănătate și tendința spre o spitalizare de scurtă durată.

În felul acesta, potențialul și competențele asistenților medicali în arii că: – îngrijirea la domiciliu și în comunitate, munca în echipă, gestionarea resurselor, monitorizarea, negocierile și relațiile dintre angajatori și salariați necesită a fi perfecționate de urgență.

Asistentele medicale, constituie grupul cel mai important, din punct de vedere numeric dintre profesioniștii din sănătate, iar rolul lor este fundamental pentru asistența sanitară a populației.

Cele mai multe servicii de sănătate într-un pachet minim – conform Raportului Mondial pentru dezvoltarea Populației – vor fi oferite de nurse și moașe. Acestea vor trebui să fie pregătite pentru funcții interdisciplinare și de conducere, prin programe educaționale de bază în cadrul Universității de Medicină și educație continuă.

În consecință, asistentele medicale trebuie să fie formate astfel, încât ele să facă parte din echipa multidisciplinară, pentru a împărtăși deciziile și a-și asuma responsabilitățile de lider al echipei.

Anume aceste cerințe au fost puse la baza procesului de instruire, atunci când s-a decis de a oferi posibilitatea asistentelor medicale de a-și continua studiile superioare de asistentă medicală, în conformitate cu standardele europene.

Crearea facultății cu studii superioare a fost dictată de necesitatea restructurării radicale a asistenței medicale în practica clinică, trecerea la sistemul de mai multe nivele de educație și perfecționare a cunoștințelor și a competențelor.

Într-un sistem, unde asistenții medicali alcătuiesc numărul cel mai mare de cadre medicale, nu ar fi corect, ca acest număr mare de cadre să nu se perfecționeze, să nu-și aprofundeze studiile ca să poată crește în plan profesional.

Ameliorarea acestei situații este posibilă, prin intermediul pregătirii asistentelor medicale cu studii superioare în specialitatea Sănătate Publică și Management în cadrul USMF „Nicolae Testemițanu”.

Pe parcursul a 4 ani de studii, asistenții medicali-manageri susțin 27 examene de promovare și 30 colocvii.

Studiile finalizează cu susținerea examenului de stat organizat în 3 etape:

I – examen la pregătirea practică.

II – teza de licență.

III – examen complex la disciplinele de specialitate.

Studentii care susțin testarea de finalizare obțin diploma de asistent medical cu studii superioare în specialitatea „Manager al serviciilor de sănătate”.

Instruirea asistentelor medicale s-a efectuat în conformitate cu prevederile *programelor analitice*, care conțin bazele teoretice ale fiecărei discipline, compartimentele și temele practice, aplicative. *Pregătirea practică* se efectuează la bazele clinice, orientată spre acumularea deprinderilor practice, necesare pentru activitate în specialitate.

Sistemul de testare – se va aplica pe deplin pentru toate disciplinele, se vor întreprinde măsuri în vederea computerizării procesului de studii și testării cunoștințelor.

Pregătirea asistenților medicali-manageri cu studii superioare, pentru activitate în instituțiile medicale va da posibilitate de a optimiza procesul de gestionare a activităților lucrătorilor medicali cu studii medii, orientate spre acordarea serviciilor medicale de performanță.

Scopul de a obține studii superioare pentru asistenții medicali constă în formarea asistenților medicali de tip nou, capabili de a lua decizii independente, în conformitate cu competențele, pe care le posedă.

Începând cu anul 2000, pentru prima dată în Republica Moldova a fost organizat învățământul superior pentru asistenții medicali cu studii superioare, specialitatea “Management Sanitar” în cadrul Institutului Internațional de Management și Informatică al Serviciilor de Sănătate și Asistența Socială” Conform ordinului Ministerului Sănătății nr. 90-p § 5 din 28.08. 2003 și ordinului nr. 522- ST din 03. 10. 2003 “Cu privire la transferul studenților Institutului Internațional de Management și Informatică al Serviciilor de Sănătate și Asistență Socială” în cadrul USMF “Nicolae Testemițanu” s-a continuat procesul de instruire în

USMF “Nicolae Testemițanu” a asistenților medicali cu funcții de conducere în specialitatea “Management Sanitar”, fără frecvență de la 01.03. 2004. Într-o perioadă foarte scurtă, Departamentul Studii USMF “Nicolae Testemițanu” și Catedra de Sănătate Publică și Management “Nicolae Testemițanu”, au perfecționat și elaborat programul de studii a asistentelor medicale, cu funcții de conducere în specialitatea “Management Sanitar” cu studii superioare.

Impactul absolvenților a fost cel așteptat. Toți conducătorii instituțiilor medicale au acceptat și au recunoscut nivelul înalt de pregătire a asistentelor medicale-manageri.

Din cele absolvente: 14 au fost încadrate în procesul de învățământ la Colegiul Național de Medicină și Farmacie, 2 asistente au fost numite în funcție de vicedirectori, ai Instituțiilor Medico-Sanitare Publice, 38 de asistente au fost numite în funcții de conducere. Este de menționat și faptul că la aprecierea coeficientului de salarizare acești specialiști au fost apreciați la nivelul șefilor de secții. Dar cel mai important este, că acești specialiști au obținut capacități și aptitudini foarte bune de manageri, pe care le aplică în practică și servesc mult la îmbunătățirea calității serviciilor prestate.

Suntem convinși că pentru acești absolvenți vor apărea și alte noi oportunități, ei devenind parteneri cu statut egal în echipa de sănătate multidisciplinară.

Piața muncii, în domeniul nursingului, va oferi mai multe oportunități în ceea ce privește parcurgerea traseului profesional, a carierei profesionale, a unei motivații financiare corespunzătoare și a unor condiții de lucru mai atrăgătoare. La momentul actual vedem angajarea acestor specialiști în calitate de Directori de Nursing în instituțiile curative, profesori de Nursing în Colegiile de Medicină și Farmacie, Școlile de specializare și perfecționare, coordonatori în serviciile medico-sociale, coordonatori în echipele de Îngrijiri Paleative, Directori ai Caselor de Nursing, redactori ai revistelor de Nursing, manageri ai serviciilor de Nursing, iar ce-i care au dorința se vor ocupa de lucrul științific, își vor continua studiile.

Pentru Republica Moldova s-au format toate premisele și a sosit timpul, când trebuie să revenim la această problemă de continuare a studiilor superioare pentru asistenții medicali cu funcții de conducere.

Concluzii

1. Pentru Republica Moldova s-au format toate premisele și a sosit timpul, când trebuie să revenim la această problemă de continuare a studiilor superioare în pregătirea asistenților medicali cu studii superioare.

2. Piața muncii în domeniul nursingului, va oferi

mai multe oportunități în ceea ce privește parcurgerea traseului profesional, a carierei profesionale, a unei motivații financiare corespunzătoare și a unor condiții de lucru mai atrăgătoare.

3. Toți conducătorii instituțiilor medicale unde activează aceste absolvenți, au acceptat și au recunoscut nivelul înalt profesional de pregătire în cadrul Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”.

Bibliografie

1. Borzan Cristina Maria, Mocean Florea. *Sănătate Publică, Ediția Medicală Universitară „Iuliu Hațieganu”*, Cluj-Napoca, România, 2002, 274 p.
2. Ciocanu, M., Topchin, I., Hîncu O., Iacob, G., *Managementul serviciilor spitalicești*. Manual. Chișinău, 2007, 159 p.
3. Ciocanu, M., *Strategia de dezvoltare a asigurărilor obligatorii de asistență medicală în Republica Moldova*.
4. Tintiuc, D., Grossu, I., Grăjdianu, T., *Sănătate Publică și Management*, Chișinău, CEP „Medicina”, 2007, 896 p.

Rezumat

În lucrare se descrie necesitatea pregătirii asistenților medicali cu studii superioare care este un pilon strategic important în realizarea reformelor în sistemul de sănătate. Argumentele necesității pregătirii asistenților medicali cu studii superioare sunt strategia de dezvoltare a sistemului de sănătate prin reformarea serviciului de asistență medicală primară și a asistenței medicale spitalicești și optimizarea finanțării sistemului de sănătate.

Cuvinte-cheie: Strategic, reformelor, optimizare.

Summary:

In this article are described the necessity of preparing nurses with high education which became an imperative of deeper reforms in nursing, which will give more opportunities in becoming a better professional in the health system.

Key words: Strategic, reforms, becoming.

Резюме

В работе описывается необходимость подготовки медицинских сестер с высшим образованием как важный стратегический шаг в реализации медицинских реформ в здравоохранении. Аргументы подготовки являются реформы в первичной медицинской помощи и необходимости оптимизации механизмов финансирования учреждений здравоохранения.

Ключевые слова: Стратегический, реформы, оптимизации.

NIVELUL DE PROTECȚIE LA UNELE INFECȚII-ȚINTĂ A PROGRAMULUI NAȚIONAL DE IMUNIZĂRI ÎN POPULAȚIA REPUBLICII MOLDOVA

Galina Hodâreva, dr.în med., **Victoria Bucov**, dr. hab.în med., prof., **Ala Gori**, medic bacteriolog, **Ala Halacu**, medic bacteriolog, **Nicolae Furtună**, doctorand
Centrul Național de Sănătate Publică, Chișinău
e-mail: vbucov@cnspl.md

Introducere

Monitorizarea periodică a nivelului de protecție a diferitor grupe de populație împotriva bolilor infecțioase incluse în PNI, este o activitate prioritară în evaluarea eficienței realizării programelor de imunizare. În conformitate cu cerințele actuale la nivel european supravegherea serologică a stării de protecție specifică se efectuează în diferite entități administrative, colective și grupe de vârstă utilizând metode standardizate de laborator [1].

În acest context, interpretarea datelor obținute se bazează pe criterii comune de evaluare a nivelului de rezistență și nivelului de susceptibilitate la infecțiile respective în vederea menținerii situației epidemiologice favorabile [2].

Realizarea acestor condiții permite determinarea nivelului protecției specifice la maladiile transmisibile a diferitor contingente de populație, elaborarea măsurilor profilactice suplimentare, necesare pentru menținerea unui nivel optimal de protecție individuală și colectivă în privința bolilor infecțioase prevenibile prin vaccinare, cât și evaluarea eficacității programelor de vaccinare și optimizarea lor la necesitățile epidemiologice [3,4]. În Republica Moldova supravegherea serologică a nivelului de protecție la infecțiile țintă a PNI este efectuată pe parcursul a mai multor ani și rezultatele acesteia sunt folosite pentru perfecționarea procesului de imunizare în țară. În articolul de față sunt prezentate rezultatele serosupravegherii a nivelului de protecție la tetanos, difterie, rujeolă și rubeolă în unele grupe de adolescenți și adulți în Republica Moldova, grupele de populație care după datele cercetărilor efectuate în mai multe state au un nivel redus de protecție specifică [5,6].

Material și metode

În cadrul supravegherii serologice au fost efectuate studii de examinare a nivelului de protecție post-vaccinală a populației cu vârsta mai mare de 15 ani împotriva tetanosului, difteriei, rujeolei și rubeolei.